

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

..META*[~]

Příručka pro začleňování dětí s OMJ v MŠ U Bobříka

Příručka, kterou držíte v ruce, slouží jako osvědčený postup pro začlenění dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ). Je vytvořena na míru mateřské škole a obsahuje postupy a metody práce, které má škola v praxi ověřené. Zároveň však obsahuje metody práce doporučené organizací META, o. p. s. Příručka obsahuje odkazy na stránky [Inkluzivniskola.cz](https://www.inkluzivniskola.cz) a odkazuje na konkrétní kapitoly v metodice [Děti s odlišným mateřským jazykem v mateřských školách](#). Na přípravě příručky spolupracovala META, o. p. s. a kolektiv pedagogů MŠ U Bobříka z Prahy 13. Příručka byla dokončena v roce 2022 v Praze.

Příručka postupuje chronologicky, začínáme úvodním setkáním s rodiči, které by mělo proběhnout jako první ještě před nástupem dítěte do MŠ, poté se věnujeme internímu nastavení mateřské školy. Následuje oblast, týkající se přípravy kolektivu a třídy na příchod dítěte a jeho nástup do mateřské školy. Poté se věnujeme podpoře dítěte (jazykově individuálně a v rámci celé třídy), komunikaci s rodiči a práci s kolektivem. Ve všech úkonech těchto tematických oblastí se nachází rozdělení kompetencí ředitele, pedagoga a (dvojjazyčného) asistenta pedagoga. V závěru nalezneme seznam organizací zabývajících se tématem dětí s odlišným mateřským jazykem. Součástí tohoto materiálu je také kapitola „Co dělat, když...“, v níž najdeme odpovědi na často kladené otázky ze strany pedagogických pracovníků mateřských škol.

Přílohou příručky jsou **Adaptační aktivity** (včetně obrázkových příloh) pro snadnější adaptaci dětí s OMJ v povinném předškolním ročníku. Dále zde najdeme **Jazykovou diagnostiku**, kterou vytvořila organizace META, o. p. s. Na základě tohoto materiálu zjistíme jazykovou znalost dítěte a podle toho zvolíme vhodnou jazykovou podporu. Třetí přílohou této příručky je **Záznamový arch – úvodní setkání s rodiči**.

Příručka vznikla v rámci projektu Naše čtvrť (reg. č. CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001439), který je financován Evropskou unií v rámci Operačního programu Praha – pól růstu ČR.

Vymezení pojmu dítě s OMJ

Děti s odlišným mateřským jazykem (OMJ) jsou velmi různorodá skupina. Můžeme do ní zařadit nejen **děti s cizí státní příslušností**, ale také děti, které se v Čechách již narodily, ale doma hovoří jiným jazykem. Čeština tedy není jejich mateřským jazykem, ale učí se ji jako druhý jazyk (ČDJ). Děti s OMJ mohou být právě z tohoto důvodu zařazeny mezi děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a je potřeba k nim takto přistupovat.

Některé děti s OMJ zůstávají na území ČR trvale, jiné jsou zde pouze přechodně – např. děti rodičů, kteří jsou vysláni do naší země za prací, která je časově omezená. Mohou to být děti vědeckých pracovníků či zaměstnanců nadnárodních firem. I s těmito dětmi se mohou dnešní pedagogové potkat ve státních i soukromých MŠ.

Významnou skupinou jsou pak děti, jejichž rodiče přišli do České republiky z rozličných důvodů a chtějí se zde usadit natrvalo.

Mezi děti s OMJ patří také děti bilingvní či děti, které hovoří více jazyky. I ony mají velmi specifický jazykový vývoj, který je potřeba zohlednit.

Potřeby dětí s OMJ jsou odlišné v každém věku i stupni jazykového vývoje, a proto je důležité pracovat v úzké spolupráci s rodiči, vyměňovat si informace o všech stránkách rozvoje dítěte.

Úvod do tématu

Děti pocházející z odlišného kulturního a jazykového prostředí přirozeně potřebují naši podporu a specifický přístup odpovídající jejich potřebám. Máme velkou zodpovědnost za to, jak se bude dítě v MŠ cítit, rozvíjet a získávat potřebné kompetence pro život v naší zemi a jestli bude připraveno úspěšně zahájit povinnou školní docházku.

Od prvního kontaktu s rodinou dítěte s OMJ dbáme na to, abychom nově příchozí rodinu přivítali vlídně a s respektem. Osvědčený postup, jak společně budovat vztahy založené na důvěře a porozumění, nabízí právě tato příručka, která pro vás může být jistým návodem, jak postupovat krok za krokem.

Každá MŠ je svým způsobem specifická, neboť v každé MŠ máme různé zastoupení dětí s OMJ. Některé MŠ mají více dětí stejné národnosti v jedné třídě, některé mají více dětí různých národností, jinde je dítě s OMJ stále ještě raritou a někde ještě nemají ani jedno takové dítě. Je však pravděpodobné, že v dnešním globalizovaném světě se dříve či později s rodinou, která nebude hovořit česky, jistě setkáte, proto je potřeba tomuto tématu věnovat pozornost už nyní. Velmi často tyto děti pochází z vícejazyčného prostředí, kde každý z rodičů mluví na dítě svým mateřským jazykem. Není také výjimkou, že rodiče používají jako komunikační jazyk mezi sebou angličtinu, a dítě tak ve své rodině poslouchá jazyky tři.

Bezplatná jazyková podpora

Od září 2021 byla nově zavedena bezplatná jazyková příprava dětí s cizí státní příslušností v povinném předškolním vzdělávání, která se řídí vyhláškou **č. 271/2021 Sb.** Tato vyhláška přesně stanovuje, jak má být jazyková podpora dle § 20 ŠZ dětem s cizí státní příslušností v povinném předškolním vzdělávání poskytována. Více k tématu naleznete na webu Inkluzivniskola.cz.

V návaznosti na tuto vyhlášku byl novelizován též [Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání](#), do kterého byla nově zařazena podkapitola 8.4, která se týká **poskytování jazykové přípravy dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka**.

Jak v praxi realizovat jazykovou podporu v MŠ blíže popisuje [Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání](#).

Z praxe však víme, že poskytovat jazykovou podporu dětem s OMJ bychom měli již od prvního dne, kdy dítě do mateřské školy nastoupí. Jak konkrétně postupovat si ukážeme právě v této příručce.

Situace dítěte s OMJ v MŠ

Dítě s OMJ vstupuje podobně jako jeho vrstevníci do nového neznámého prostředí a stejně jako všechny ostatní děti potřebuje nejprve získat pocit důvěry a bezpečí. Situace dítěte s OMJ je však o něco složitější v tom, že ostatním dětem ani paní učitelkám nerozumí nebo rozumí jen velmi málo. Existuje zde tedy jistá jazyková bariéra. Dítě též pochází z odlišného kulturního prostředí. Pozornost bychom měli věnovat zejména stravovacím návykům, náboženskému vyznání a s ním spojenými svátky a tradicemi dané země. Velmi podstatný může být též výchovný styl rodiny. Všechny tyto informace, které nám pomohou dítě a jeho rodinu lépe poznat, bychom měli zjistit ideálně před tím, než dítě nastoupí do MŠ, a měli bychom tyto kulturní odlišnosti respektovat.

Jazykový vývoj dětí s OMJ je vždy specifický, musíme tedy ke každému dítěti přistupovat individuálně. Čím dříve se dítě s OMJ do MŠ dostane, tím větší bude jeho šance naučit se český jazyk, na takové úrovni, že bude připraveno na vstup do základní školy. V rozvoji jazyka může hrát roli mnoho dalších faktorů a každé dítě bude potřebovat jinou míru podpory.

U dětí, které přicházejí do MŠ ve velmi raném věku 2–3 let, můžeme předpokládat, že se nový jazyk naučí zcela přirozeně, společnou hrou se svými vrstevníky. U dětí, které se dostanou do MŠ v pozdějším věku a MŠ je jejich prvním místem socializace, budeme muset vyvinout o něco větší úsilí a na rozvoj jazyka se se budeme muset zaměřit cíleně.

Velmi důležitá je v tomto ohledu též spolupráce MŠ s rodinou dítěte.

Jméno dítěte _____

Před nástupem dítěte do MŠ (Metodika str. 23–31)

0) Vytisknout/připravit příručku.

Úvodní setkání s rodiči

- 1) Mluvit s rodiči jednoduše (např. používat krátké věty, mluvit pomalu, ověřovat porozumění). V případě potřeby pro komunikaci s rodiči zajistit tlumočníka. (InBáze, NPI ČR).^{1,2}
- 2) Předat rodičům základní [informace v rodném jazyce](#) (např. informace o předškolním vzdělávání, seznam pomůcek, které má dítě přinést, informace o příchodu a vyzvedávání dítěte, různé poplatky atd.) a upozornit je na různé vývěsky (akce pořádané MŠ), případně jim umožnit si informace vyfotit.^{1,2}
- 3) Předat [komunikační kartičky](#) rodičům pro dítě (rodič dítě s kartičkami seznámí, a díky tomu je dítě bude lépe používat v běžném dni).^{1,2}
- 4) Vysvětlit rodičům denní režim mateřské školy a předat rodičům [obrázkový denní režim](#) pro dítě.^{1,2}
- 5) [Zjistit od rodičů informace o dítěti](#) (např. správná výslovnost jména, alergie a jiné omezení, zájmy apod.).¹
- 6) Společně domluvit [pravidla vzájemné komunikace](#):^{1,2}
 - » forma – sms, nástěnky, emaily,
 - » frekvence – jak často (např. možnost krátce hovořit s učitelkami při příchodu/odchodu dítěte nebo si sjednat schůzku dopředu),
 - » v jakých případech?
- 7) Informovat rodiče, že se při příchodu dítěte do třídy seznámí s třídními učitelkami i s prostory třídy.¹
- 8) Zjistit, jaké má rodič (popřípadě i dítě) očekávání a obavy.^{1,2}

¹ Ředitel/ka

² Učitel/ka

³ (D)AP

Interní nastavení MŠ

- 1) Sjednotit pedagogické pokyny v rámci třídy (např. jdeme ven, jdeme si mýt ruce, jdeme na svačinu apod.), tj. dodržovat jednoduchost pokynů a sjednotit systém pochval (např. snažit se chválit vždy stejně).²
- 2) Nepoužívat zdobněliny, expresivní slova a nonsensová slova (např. hačat, papat apod.). Najít vhodné písně a básně.²
- 3) Pravidelné evaluace a hospitace zaměstnanců.¹
- 4) Vytvořit dětem s OMJ PLPP a samostatný hodnoticí list.^{1,2}

Připravit kolektiv a třídu na příchod dítěte

- 1) Připravit graficky znázorněná pravidla třídy.^{2,3}
- 2) Informovat děti o příchodu nového kamaráda a představit/zprostředkovat/seznámit je s pocity, jaké nové dítě při nástupu do cizího prostředí má (např. krátce k dětem mluvit v cizím jazyce).^{2,3}
- 3) Předat dětem informace o zemi původu dítěte s OMJ (např. ukázat si zemi na mapě, ukázat si vlajku) a zdůraznit/hledat podobnosti s naší kulturou (např. obě země mají školky, hřiště, podobné typy domů...)²
- 4) Předat dětem informace o zájmech dítěte opět ve smyslu zdůraznění podobností (např. zmínit sport, kterému se věnuje jak dítě s OMJ, tak i dítě v MŠ).²
- 5) Přivítat společně s dětmi nového kamaráda (např. společně vymyslet a přiřadit dítěti s OMJ značku, naučit se společně pozdrav v rodném jazyce dítěte).²

¹ Ředitel/ka

² Učitel/ka

³ (D)AP

Nástup dítěte do MŠ (Metodika str. 32–47)

Adaptace a začlenění dítěte

1) Aplikovat adaptační plán, tj.:^{1,2}

- » umožnit rodiči návštěvu MŠ a třídy spolu s jeho dítětem (např. v prvních dnech, při nástupu dítěte v průběhu školního roku),
- » doporučit/umožnit dítěti, aby si přineslo z domova svou hračku,
- » nastavit spolu s rodiči pozvolnou adaptaci (např. v prvním týdnu doporučit rodiči odchod dítěte z MŠ po dopolední svačince či obědě) dle potřeb rodiny,
- » od začátku adaptace dítěti vysvětlovat pravidelné denní aktivity a vytvářet rituály (např. společné přivítání, pohybová chvilka, svačina, činnosti, pobyt venku, oběd, odpočinek aj.),
- » co nejdříve se snažit dítě zapojit do třídního kolektivu, případně vytvořit skupinu dětí, ve které by si dítě s OMJ mohlo nalézt své místo,
- » co nejvíce využívat možnosti nových her a aktivity.

2) Pokud je potřeba, vybrat vhodného patrona, který bude dítěti s OMJ průvodcem v MŠ.²

Doporučení z hlediska výběru:

- » vhodnější u starších dětí,
- » dítě se musí přihlásit k této funkci dobrovolně,
- » vybrat dítě, které se v MŠ dobře vyzná,
- » vybrat dítě, které má podobné zájmy jako dítě s OMJ,
- » je to chvilková funkce,
- » seznámit s funkcí i rodiče patrona.

3) Využívat (vhodné) adaptační aktivity (např. seznamovací hry, hry na podporu spolupráce aj.) či vhodné aktivity nezávislé na jazyku (např. tanec, pohybové hry).²

4) Využívat obrázkový denní režim a procházet ho každé ráno s dítětem (případně může dítě nalepit svou fotografií se jménem jako symbol toho, že je přítomno v MŠ).^{2,3}

5) Oddělovat jednotlivé aktivity / upozornit na změnu aktivity (např. využívat zvoneček jako symbol změny aktivity).²

¹ Ředitel/ka

² Učitel/ka

³ (D)AP

Podpora dítěte v MŠ

Jazyková podpora (Metodika str. 66–141)

- 1) Na základě jazykové diagnostiky vyhodnotit, jakou jazykovou podporu dítě potřebuje nejdříve. Jazyková diagnostika bude součástí příručky.^{2,3}**
- 2) Učit dítě česky individuálně / v kroužku češtiny, případně navázat spolupráci s asistentem pedagoga, tj.:^{2,3}**
 - » pravidelně se věnovat dětem s OMJ individuálně či skupinově (např. denně),
 - » spolupracovat s METOU v rámci pravidelných hospitací na individuálních lekcích.
- 3) Přizpůsobit řízené činnosti pro děti s OMJ, tj.:²**
 - » ověřovat, zda dítě s OMJ dané činnosti rozumí (proto volit individuální práci nebo práci ve skupinách),
 - » při práci ve skupinách přiřazovat dítě s OMJ nejlépe ke skupině klidnějších dětí,
 - » probrat aktivitu s dítětem s OMJ předem,
 - » pro práci využít asistenta pedagoga,
 - » věnovat individuální péči především dítěti s velmi špatným porozuměním,
 - » hovořit s dítětem s OMJ pomalu, jasně, používat krátké věty a povzbuzovat je v komunikaci,
 - » používat obrazový a názorný materiál,
 - » přecházet od jednodušších aktivit ke složitějším.

Komunikace s rodiči (Metodika str. 48–54)

- 1) Na základě předchozí domluvy (viz Úvodní setkání s rodiči, bod 6) poskytovat rodičům zpětnou vazbu o dítěti (stanovit si průběžné schůzky s cílem informovat rodiče např. o pokroku dítěte, adaptaci a začlenění, o vývoji řeči, odkladu školní docházky).^{1,2}**
- 2) Pravidelně rodiče informovat o následujících týdenních tématech, případně jim poskytnou text příběhu (např. pohádku, která se v MŠ bude číst).^{1,2}**
- 3) Zapojovat rodiče do dění v MŠ (akce školy, třídní schůzky apod.).^{1,2}**

Práce s kolektivem (Metodika str. 60–65)

- 1) Vnímát náznaky stereotypních názorů ve třídě, neustále pracovat s odlišností v rámci třídy a podporovat děti v přijetí žáků s OMJ. V případě potřeby využít programy proti šikaně, diskriminaci aj.^{1,2,3}**

¹ Ředitel/ka

² Učitel/ka

³ (D)AP

Organizace zabývající se tematikou dětí s OMJ

[META, o.p.s.](#), web www.Inkluzivniskola.cz

[Centra na podporu integrace cizinců](#)

[Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.](#)

[Národní pedagogický institut ČR](#)

[InBáze, z.s.](#)

Kompletní seznam organizací a institucí věnujících se integraci cizinců a migraci naleznete na webu www.migraceonline.cz.

CO DĚLAT, KDYŽ...

Komunikace s rodiči

...rodič nemluví česky, tj. nemá ani základy češtiny? Jak lze komunikaci zlepšit, není-li přítomen DAP?

- » na úvodní setkání a na třídní schůzky přizvat tlumočnicka
- » používat jednoduché texty na nástěnce – heslovitě
- » ověřovat porozumění tak, že nám rodič zopakuje naše sdělení
- » poskytovat rodičům písemnou formu komunikace
- » pravidelně rodiče neverbálně informovat o tom, jak se dítěti v MŠ vedlo (např. dítěti zavést deníček či portfolio, do kterého učitel bude zaznamenávat pomoci škálování či kroužkování, co se dítě učilo, zda jedlo, spalo, zapojovalo se do aktivit apod.)
- » doporučit rodičům kurzy češtiny pro cizince

...rodič opakovaně nerespektuje pravidla MŠ, přestože byl upozorněn a nespolupracuje?

- » svolat schůzku s tlumočnickem (lze se obrátit i na [interkulturního pracovníka](#), případně sociálního či metodického pracovníka v METĚ)
- » na této schůzce rodičům vysvětlit nedorozumění, která vznikla, a nastavit pravidla komunikace, aby se předešlo dalším nedorozuměním
- » v nejhorším případě:
 - rodičům zdůraznit rizika nerespektování pravidel školky
 - rodičům zdůraznit, že podmínky MŠ jsou nastaveny v tom nejlepším zájmu dítěte (např. reakce na adaptační plán)

...rodiče odmítají odklad školní docházky u svého dítěte s OMJ, i když mu byl doporučen?

- » vysvětlit rodičům, že odklad pro děti s OMJ je vhodný, protože:
 - dítě s OMJ celkově získá rok navíc, a může tak více procvičovat ČDJ (ve škole již plní různé úkoly, věnuje se čtení a psaní a už není tolik času češtinu nenásilně procvičovat)
 - dítě také musí být pro vstup do školy vybaveno sociálními kompetencemi, které následně využije v kontaktu s vrstevníky a učiteli. Tato emoční zralost mu umožní akceptovat a zvládat školní pravidla i zátěž vyplývající ze školních povinností. Aby si tedy dítě vytvořilo ke škole kladný vztah, musí být úspěšné. Konkrétně u dětí s OMJ jim tedy odklad může zvýšit jejich sebevědomí v sociálních interakcích. Také si mohou více vybudovat orientaci a jistotu k českému prostředí (zvyklostem), a následný nástup do ZŠ pro ně tak může být méně náročný
- » zorganizovat setkání v mateřské škole pro rodiče za přítomnosti pracovníka PPP, který odklad školní docházky doporučil. Na tuto schůzku je vhodné přizvat i tlumočnicka, případně [interkulturního pracovníka](#)

...má rodič obavy z vyšetření dítěte v PPP?

- » promluvit si s rodiči o důvodu obav a snažit se jim situaci více vysvětlit s pomocí materiálu pro rodiče na portálu Inkluzivníškola.cz, kde jsou vyvěšeny překlady v různých jazycích, které vysvětlují principy a důvody k návštěvě PPP (tj. rodič může tak lépe pochopit, proč je vhodné PPP navštívit)

...dítě přichází se znalostí odlišného způsobu výchovy a výuky v zemi svého původu (jak řešit potenciální konflikty s rodiči)?

- » na úvodní schůzce představit rodičům hodnoty školy (všichni jsme si rovni)
- » zjistit si více o zemi původu dítěte – [zahraniční vzdělávací systémy](#), [kulturní profily států](#)
- » využít služeb interkulturních pracovníků a komunitních tlumočnicků

Komunikace s dítětem

...adaptace u dítěte s OMJ neproběhla (neprobíhá) podle představ a dítě se v mateřské škole necítí dobře (pláče a nechce se zapojit do činností)?

- » využít adaptační aktivity pro děti od METY
- » prodloužit adaptační plán (např. domluvit se s rodiči na zkrácení dne v MŠ)
- » svolat setkání s rodiči a probrat situaci i z jejich perspektivy

...se u dítěte s OMJ objevují (časté) agresivní reakce?

- » agresivní reakce dítěte bývají často způsobené frustrací z neporozumění a neschopnosti se vyjádřit, proto je důležité poskytnout dítěti bezpečné prostředí, ve kterém může vyjádřit své potřeby (např. komunikační karty, pomoci mu navázat přátelský vztah k dětem)
- » obecně je vhodné dát agresivitě volný průchod, aby dítě neublížilo sobě či ostatním – učitel tedy může pomoci dítěti uvolnit agresivitu několika způsoby, např.:
 - zvolit fyzickou aktivitu, tj. pohyb (např. nechat dítě, aby se proběhlo, zaskákalo, udělalo pár dřepů) nebo dítěti půjčit hudební nástroj (např. bubínek)
 - zvolit kreativní činnost – např. nechat dítě hníst modelínu či hlínu vši silou, kresba (např. technika skvrn do mokrého papíru, výtvarný projev při hudbě)
 - dovolit dítěti opustit prostor, ve kterém k chování dochází (např. zvolit ve třídě „klidovou zónu“ – koberec s polštáři, volný stůl v zadní části třídy, kde dítě může vykonávat nějakou činnost)
- » je též vhodné sledovat případné spouštěče agresivního chování a případným situacím se vyhýbat
- » pokud agresivní chování přetrvává, svolat setkání s rodiči a případně se poradit s odborníky (můžeme je na schůzku pozvat také)

...dítě s OMJ v adaptačním období nemluví – nekomunikuje s ostatními dětmi či pedagogy?

- » nabídnout dítěti domluvu beze slov – mimika, znakování, gesta
- » použít komunikační karty (je potřeba zajistit, aby dítě mělo alespoň možnost projevit své potřeby)
- » zapojit DAP
- » dát dítěti prostor k mluvení, nebude-li chtít, tak ho nenutit (ale stále se snažit ho podněcovat v komunikaci – např. ptát se, jak se má)
- » je dobré se informovat u rodičů, zda dítě ve svém rodném jazyce doma komunikuje
 - tiché období časem u dítěte vymizí, pokud ale přetrvává déle než rok, je vhodné, aby dítě navštívilo PPP nebo klinického psychologa

...si nově přichozí dítě s OMJ hraje jen samo a o ostatní děti ani aktivity neprojevuje zájem? Jak mu pomoci s adaptací a zařazením do kolektivu?

- » využít adaptační aktivity pro děti od METY
- » využít DAP (např. jako prostředníka v rámci socializace)
- » využít patrona
- » zapojovat dítě do aktivit pasivně (držet knížku, obrázky apod.)

...dítě s OMJ odmítá český jazyk?

- » na dítě netlačit
- » zjistit od rodičů, co dítě baví, a prostřednictvím této činnosti si k němu najít cestu – dítě získá motivaci mluvit
- » využít maňásky
- » hravě zapojit český jazyk (např. do her přidat nějaká slova nebo hry typu kompot)
- » využít kurzy češtiny jako druhého jazyka ve školce
- » podpořit dítě při individuální práci – učení ČDJ
- » zjistit jazykovou minulost dítěte (hovoří doma mateřským jazykem?)

...se dítě s OMJ přirozeně a intenzivně vztahuje k dětem stejně mluvícím? Je vhodné ho v tom podporovat?

- » dítě s OMJ by nemělo být násilně odtrháváno od dětí mluvících stejným jazykem (díky těmto vazbám si dítě s OMJ může např. během dne odpočinout od českého jazyka, socializuje se). Je ale vhodné ho podporovat i ve vazbách s českými dětmi (např. zadávat skupinové adaptační aktivity apod.)

...děti s OMJ si chtějí hrát jen spolu a do organizovaných činností se příliš nezapojují? Jak je více začlenit do kolektivu a podpořit komunikaci s ostatními dětmi?

- » dávat si pozor, aby řízené činnosti nebyly tolik závislé na jazyku, a dát dětem možnost, pracovat ve dvojicích
- » využít adaptační aktivity pro děti od METY

...dítě s OMJ v běžném projevu používá chybně češtinu? Je vhodné ho opravovat?

- » obecně je vhodné sdělovaný obsah přijímat bez korekce a výhrad, případně lze dítě opravovat nenásilnou formou, tj. parafrázováním
- » celkově je důležité přijímat verbální projev dítěte (chválit ho za jeho výkony a postupně rozšiřovat jeho slovní zásobu)

...je v případě dítěte s OMJ vhodné nastavit individualizaci? Jak ji však nastavit vzhledem k organizaci a počtu dětí ve třídě?

- » vhodné je pro individuální práci s dítětem využít asistenta pedagoga
- » v průběhu dne se dá najít několik volných chvil, které můžeme věnovat dítěti s OMJ – když je volná hra, když dítěti pomáháme s oblečením – všechny tyto chvíle můžeme využít k učení a opakování pár slovíček

...nastanou náročné situace při komunikaci s dítětem s OMJ – je vhodné využívat překladatele na telefonu?

- » paní učitelka se může domluvit s rodiči, že pokud dítě nebude zvládat nějakou vážnou situaci, zavolá rodiči a ten se ho pokusí po telefonu zklidnit
- » v méně náročných situacích lze využít Google překladač
- » pokud máme možnost, využít dvojjazyčného AP
- » bezplatná infolinka Charita ČR – mongolština 733 676 667 (Po, St, 9–11, 14–16), vietnamština 605 999 969 (Po, St, Pá, 9–12, 14–17)

...se ve třídě vyskytne dítě s OMJ, které má další speciální vzdělávací potřeby?

- » dítě s OMJ, které má navíc nějaké další SVP spadá do 4. a 5. stupně podpůrných opatření, takže je určité vhodné doporučit rodičům návštěvu SPC, PPP a dále se řídit doporučeními od psychologa
- » v praxi se nám v těchto případech osvědčila pomoc asistenta pedagoga

...se ve třídě objevují náznaky šikany nebo nevhodného chování?

- » náznaky nevhodného chování (spíše počáteční fáze) se mohou objevovat i v MŠ. V případě rozkrytí takového chování by měl učitel zvolit vhodný způsob nápravy, např.:
 - rozhovor s dítětem, které ubližuje (např. srozumitelně dítěti sdělit, že porušilo stanovená pravidla, navrhnout a ukázat mu adekvátní varianty v projevech chování, jakmile je to možné, ocenit jeho zlepšení)
 - zavést ochranný režim oběti (např. MŠ může nastavit přísnější dozor, v komplikovanějším případě a v rámci možností, oběť a agresora od sebe oddělit, není ale vhodné agresora s obětí konfrontovat)
 - pracovat se skupinou (např. zvolit adaptační aktivity s cílem podpořit třídní spolupráci či vcítění se do role ubližovaného, případně využít pohádky, příběhy a jejich dramatizaci)
 - po zmapování situace provést rozhovor se zákonnými zástupci dítěte agresora a snažit se je získat pro spolupráci (je to ale rizikové)
 - MŠ může též zajistit podporu učitelů (např. kontinuální plán dalšího vzdělávání)
- » je vhodné šikaně předcházet pomocí preventivních programů, jako jsou například Persona Dolls (<https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/vzdelavaci-program-varianty/persona-dolls>)

...dítě přichází z odlišné kultury, na co se připravit

- » pro lepší přípravu na příchod dítěte je vhodné si zjistit více o zemi původu. Např. zde: <https://www.inkluzivniskola.cz/kulturni-profil-y-0>

Organizační

...jako pedagog potřebuji supervizi / necítím se dobře ve své práci?

- » obrátit se na vedení a požádat o poskytnutí evaluace
- » na základě závěru z evaluace lze učiteli poskytnout individuální nebo skupinovou (pro více učitelů) supervizi

Kontakty – např.:

- <http://centrumhladina.cz/>
- <https://www.remedium.cz/seznam-supervizoru.php>
- » obrátit se na vedení s prosbou o možnost dalšího školení v problémové oblasti (např. Jak vést kurz ČDJ?)

...ředitel shání dvojazyčného asistenta pedagoga (DAP)?

- » v takové situaci je možné se přímo obrátit na METU, o. p. s., která pořádá školení DAP
- » vyhledat (D)AP přes klasický inzerát (www.jobs.cz, www.zivotopisy.cz, <http://www.asistentpedagoga.cz>/ apod.)